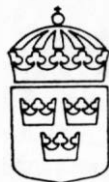

Redogörelse till riksdagen

1987/88:10

Riksdagens revisorers berättelse över granskningen
av riksgäldskontorets verksamhet under budgetåret
1986/87

Redog.
1987/88:10

Ärendet

Enligt lagen (1968:8) om revision av riksdagsförvaltningen skall riksdagens revisorer för varje avslutat räkenskapsår granska riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning. Över granskningen skall en berättelse avges till riksdagen. Berättelsen skall innehålla uppgift angående omfattningen av den av revisorerna verkställda granskningen och uttalande huruvida revisorerna anser att ansvarsfrihet bör beviljas riksgäldsfullmäktige.

Liksom föregående år har Bohlins Revisionsbyrå AB haft i uppdrag att för vår räkning utföra det egentliga granskningsarbetet.

Genomförd granskning

Vid granskningen av riksgäldskontorets verksamhet under budgetåret 1985/86 (redog. 1986/87:10) påtalade riksdagens revisorer att flera år gamla *reseförskott* kvarstod oredovisade vid utgången av räkenskapsåret 1985/86. Vi förutsatte att samtliga förskott som avsåg tid före den 1 januari 1986 skulle regleras skyndsamt.

En nödvändig uppstramning i vad gäller redovisningen av reseförskott har skett, vilket vi kunnat konstatera vid granskningen av bokslutet för 1986/87.

I detta sammanhang kan nämnas att riksdagens revisorer, efter ett påpekande från riksgäldsfullmäktiges ordförande, genom Bohlins Revisionsbyrå AB låtit granska riksgäldsdirektören Lars Kalderéns utomnordiska reseverksamhet i tjänsten. Granskningen inleddes under våren 1987, och resultatet av densamma har vi redovisat i en skrivelse till fullmäktige i riksgäldskontoret den 21 oktober 1987.

Bohlins uppdrag kom att utvidgas till att avse även övriga inom riksgäldskontoret gjorda resor utom Norden för vilka riksgäldskontorets anslag belastats med kostnader under perioden 1 juli 1985 – 31 december 1986. En rapport över denna del av granskningen kommer att föreligga inom en nära framtid.

De nyss nämnda särskilda granskningarna har enligt vår uppfattning bidragit till att problemen med brister i planering, redovisning och uppföljning av reseverksamheten numera bättre tagits om hand inom riksgäldskontoret.

I vad avser den sedvanliga granskningen av riksgäldskontorets verksamhet under budgetåret 1986/87 har Bohlins Revisionsbyrå AB delgett riksdagens revisorer resultatet av sin granskning i en rapport. Av denna framgår vilken

inriktning och omfattning som granskningen har haft och vissa av de iakttagelser som gjorts (*bilaga*).

Enligt vår uppfattning bör ett par av de iakttagelser som redovisas i revisionsbyråns rapport särskilt uppmärksammas.

När det gäller *förskott till banker* för dessas medverkan vid utbetalning av obligationsvinster m. m. föreligger liksom tidigare år differenser mellan de saldobelopp som ingår i riksgäldskontorets bokslutspost och de saldon som uppgetts av bankerna vid saldiförfrågningar. Orsakerna till differenserna framgår av bilagda granskningsrapport. Den totala differensen uppgick vid budgetårsskiftet till över 1 miljard kronor. Trots en stor arbetsinsats av internrevisionen och Bohlins Revisionsbyrå har en fullständig avstämning av differensen inte kunnat göras.

Förekomsten av stora differenser och svårigheterna att stämma av dessa har sedan flera år påtalats av Bohlins Revisionsbyrå i deras granskningsrapporter. I förra årets redogörelse tog även vi själva upp frågan. Någon märkbar förbättring av förhållandena har emellertid inte kommit till stånd. Vi anser det nödvändigt att riksgäldskontoret utan dröjsmål ser över och ändrar sina rutiner för bokföring och kontroll av bankförskotten och vidtar de andra åtgärder som behövs för att dels bringa ned saldodifferensernas storlek, dels underlätta avstämningsarbetet.

I fråga om *infriade garantier* noterar vi att de belopp som anges i årsbokslutet, förvaltningsberättelsen och den kvartalsvisa redovisningen av fartygskreditgarantier inte stämmer överens. Vi finner det angeläget att berörda enheter inom riksgäldskontoret så långt det är möjligt kommer fram till enhetliga redovisningsprinciper. Ett minimikrav bör dock, som vi ser det, vara att läsare av riksgäldskontorets informationsinriktade dokument ges tydliga förklaringar till differenser av nyss berört slag i de beloppsmässiga uppgifter som anges. Sett ur ett något vidare perspektiv skulle enligt vår mening informationsvärdet öka om riksgäldskontorets årsbokslut med kommentarer infördes i förvaltningsberättelsen.

Slutligen har vi funnit anledning att rikta riksdagens uppmärksamhet på *underbemanningen vid riksgäldskontorets revisionsenhet*. För närvarande är tre av enhetens fem tjänster vakanta, chefstjänsten sedan den 1 februari 1987. Förhållandena har naturligtvis påverkat omfattningen av enhetens granskningsinsatser, vilka under budgetåret 1986/87 legat och fortfarande ligger på en alltför låg nivå. Vi inser att rekryteringen försvåras genom den osäkerhet om enhetens framtid som råder till följd av den förändring av huvudmannaskapet för riksgäldskontoret varom riksdagen som vilande antagit ett förslag. Vi vill dock inte underlåta att understryka angelägenheten av att revisionsenheten snarast tillförs ytterligare personal, så att en tillräckligt omfattande granskningsinsats kan genomföras innevarande budgetår och framöver.

I övrigt har granskningen inte gett oss anledning att göra några särskilda uttalanden.

Under hänvisning till det anförda får vi såsom externrevisorer avseende riksgäldskontorets verksamhet tillstyrka att fullmäktige beviljas ansvarsfrihet för riksgäldskontorets förvaltning under budgetåret 1986/87.

Detta ärende har avgjorts av revisorerna i plenum. I beslutet har deltagit revisorerna Wiggo Komstedt (m), Börje Stensson (fp), Kjell Nilsson (s), Bertil Jonasson (c), Birgitta Rydle (m), Torsten Karlsson (s), Hans Lindblad (fp), Olle Aulin (m), Bengt Silfverstrand (s), Rune Jonsson (s), Sören Lekberg (s) och Ulla-Britt Åbark (s).

Vid ärendets slutliga handläggning har vidare närvarit kanslichefen Göran Hagbergh och revisionsdirektören Britt-Marie Holmgren (föredragande).

Stockholm den 10 december 1987

På riksdagens revisorers vägnar

Wiggo Komstedt

Britt-Marie Holmgren

Till Riksdagens revisorer

Granskningsrapport för riksgäldskontoret budgetåret 1986/87

Riksdagens revisorer har utsett Bohlins Revisionsbyrå AB att såsom utomstående sakkunnig på externrevisionens område biträda vid granskningen av riksdagsförvaltningen i enlighet med bankoutsnittets av riksdagen godkända utlåtande nr 63 år 1967.

Vi får härmed avge följande rapport över vår granskning av riksgäldskontorets räkenskaper och förvaltning för budgetåret 1986/87.

Vi har tagit del av riksgäldsfullmäktiges protokoll och riksgäldskontorets årsbokslut för budgetåret 1986/87. Vi har vidare tagit del av revisionsavdelningens granskningsrapporter samt i övrigt bildat oss en uppfattning om de av internrevisionen vidtagna granskningsåtgärderna avseende löpande redovisning och bokslut.

I anslutning till granskningen har vissa noteringar gjorts, vilka i sin helhet delgivits riksgäldskontoret. I separat rapport har redovisats de av dessa noteringar, vilka vi anser bör tillställas riksdagens revisorer.

Den av oss utförda granskningen har icke givit anledning till anmärkning.

Stockholm den 30 november 1987

BOHLINS REVISIONSBYRÅ AB

Per Melin

Auktoriserad revisor

**Rapport över utförd granskning av riksgäldskontoret
budgetåret 1986-07-01--1987-06-30****1 Protokoll**

Fullmäktiges protokoll samt fullmäktiges "särskilda protokoll" för budgetåret 1986-07-01--1987-06-30 har genomlästs.

2 Balansräkning

Granskning har utförts av att balansräkningens poster överensstämmer med bokföringen och i tillämpliga fall med reskontrabokföring.

3 Uppställningen över inkomster och utgifter

Uppställningen har stämts av mot bokföringen.

4 Kortfristiga lån 3 185,2 Mkr (2 699,8)**Rörliga krediter:**

- Exportkreditnämnden	1 813,5
- Övriga	381,7

Löpande krediter:

- Statens Järnvägar	990,0
---------------------	-------

3 185,2**4.1 Rörligakrediter**

Rörliga krediter har stämts av mot utsända saldiförfrågningar till respektive motpart.

De differenser som noterats kan förklaras av att olika redovisningsprinciper använts av de inblandade parterna. Detta är ej tillfredsställande.

4.2 Löpande krediter

Löpande krediter, som avser Statens Järnvägar, har stämts av mot saldiförfrågan utan anmärkning.

5 Övriga fordringar 4 084,6 Mkr (295,6)

Redog. 1987/88:10
Underbilaga

Uppköpta obligationer	4 089,2
Diverse oredovisade medel	– 13,1
Oredovisade premieobligationer	6,9
Särskilda utgifter för 1986:1	1,1
Oreglerade investeringsmedel	0,5
	4 084,6

5.1 Uppköpta obligationer

Posten borde ha styrkts med inventeringsprotokoll per balansdagen.

Vid avstämningar utförda av riksgäldskontorets internrevisionsavdelning noterades en differens på 0,3 Mkr, där huvudbokens saldo var större än avstämt belopp. Differensen är utredd och åtgärdad av riksgäldskontoret under budgetåret 1987/88.

5.2 Diverse oredovisade medel

Beloppet utgör saldot av outredda felbetalningar från 1984 och framåt. Till huvudsaklig del avser beloppet transaktioner som berör allemansspar. På detta konto har bokförts 34,6 Mkr i debet och 47,7 i kredit, saldo 13,1 Mkr. Merparten av bokförda belopp avser Sparbankernas Bank. Utredning pågår hos riksgäldskontoret.

5.3 Särskilda utgifter för 1986:1

Beloppet avser kostnader i samband med förfalskade obligationer.

5.4 Oreglerade investeringsmedel

Beloppet avser en fordran på Televerket för oreglerade investeringsmedel enligt äldre regler för investeringsbemyndigande. Enligt uppgift har Televerket, trots upprepade påstötningar från riksgäldskontoret, ej reglerat posten.

6 Förskott 2 885,3 Mkr (2 013,2)

Bankförskott	1 413,3
Sparobligationsmedel	1 471,9
Övriga förskott	0,1
	2 885,3

Bankförskott har kontrollerats genom saldotsförfrågningar till respektive bank.

I likhet med föregående år föreligger differenser, mellan saldon enligt huvudbok och saldon enligt besvarade saldotsförfrågningar. Den sammanlagda differensen för inkomna svar uppgår till drygt 1 300 Mkr, där huvudbokens saldo är större än svar enligt saldotsförfrågan.

Internrevisionen har utrett differenser större än 10 Mkr. Vid utredningen har följande orsaker till föreliggande differenser noterats:

- Riksgäldskontoret tillämpar ej kassamässig princip vid bokföring av redovisade bankförskott. Redovisning sker först efter det att insänt material kontrollerats av riksgäldskontoret.
- Bankernas redovisningsperiod löper från den 15:e till den 14:e månaden efter. Denna tidsperiod sammanfaller ej med bokslutsdatum hos riksgäldskontoret.
- Riksgäldskontoret avvisar vissa redovisningsunderlag bl. a. på grund av felhantering och felbetalningar hos banker.
- Det föreligger eftersläpningar i riksgäldskontorets kontroll av insända redovisningar på upp till ca två månader.
- Banker rekviderar och erhåller nya förskott i takt med att man redovisat tidigare erhållet förskott. Dessa dras direkt på riksgäldskontorets checkräkning och bokförs enligt kassamässig princip.

Sammantaget leder ovanstående till att ett stort antal förskott förblir oredovisade i riksgäldskontorets bokföring dels på grund av tidsmässiga eftersläpningar i kontrollen, dels därför att redovisningarna ej bokförs enligt kassamässig princip.

Vid internrevisionens utredning har differenserna till stor del kunnat förklaras, men för flertalet poster kan en slutlig avstämning ned till noll ej utföras.

Vi finner det ej tillfredsställande att belopp i storleksordningen 1 400 Mkr inte är avstämt i samband med bokslutet. Föreliggande avstämningsproblem har påpekats i föregående års revisionsrapport. Vi rekommenderar att rutinerna i samband med redovisning av bankförskott blir föremål för skyndsam översyn hos riksgäldskontoret.

6.2 Sparobligationsmedel

Förskott för sparobligationsmedel har kontrollerats genom saldotsförfrågningar till respektive bank. Den sammanlagda differensen mellan riksgäldskontorets fordran och fordran enligt inkomna svar uppgår till ca 1 200 Mkr.

Differenserna har utretts av internrevisionen med ett i stort sett jämförbart resultat med utredningsresultatet avseende bankförskott. Eftersläpningen av kontrollen har uppgått till ca fyra månader.

Fr. o. m. 1 oktober 1987 har riksgäldskontoret infört en ny rutin för sparobligationer. Bankerna skall enligt denna erhålla betalning för utlägg genom direktredovisning till bankgirocentralen, vilket förbättrar riksgälds-

kontorets kontrollmöjligheter av gjorda utbetalningar. Detta påverkar dock ej avstämningsmöjligheterna.

Vi finner det ej tillfredsställande att avstämning av utestående förskott ej skett i samband med bokslutet. Föreliggande avstämningsproblem har påpekats i föregående års revisionsrapport. Vi rekommenderar att rutinerna i samband med hantering av sparobligationsmedel blir föremål för fortsatt översyn hos riksgäldskontoret.

Redog. 1987/88:10
Underbilaga

6.3 Övriga noteringar

I det slutligt fastställda årsbokslutet har riksgäldskontoret beräknat de beloppsmässiga konsekvenserna av tillämpade redovisningsprinciper, vilket redovisas genom ett tillägg till not 6.

Enligt noten har bankerna redovisat 2 444,6 Mkr av utestående förskott före budgetårsskiftet. Vid tillämpning av kassamässig princip reduceras den i bokslutet redovisade fordran i motsvarande grad.

7 Infriade garantier 3,5 Mkr (3,5)

Infriade garantier har stämts av mot uppgifter från "Redovisning av fartygskreditgarantier per 1987-06-30" för budgetåret 1986/87 upprättad av riksgäldskontorets garanti- och rättsenhet.

Vid granskningen har differenser noterats. Dessa, som är under utredning hos internrevisionen, synes bero på att olika redovisningsprinciper tillämpats. Viss granskning återstår.

Vi rekommenderar att redovisningsprinciperna blir föremål för utredning hos riksgäldskontoret. Syftet bör vara att uppnå samordning av redovisningen.

8 Valutakurser

Riksgäldskontorets bokslut upprättas på grundval av de valutakurser som gäller vid transaktionstillfället.

Stockholm den 30 november 1987

Per Melin

Auktoriserad revisor

Nils-Erik Hagsten

Auktoriserad revisor